

Info til Førryttere.

Gratulerer som midlertidig «hesteeier»!!!

Det å ha hest er et stort ansvar, men også veldig gøy og hyggelig.

Det viktigste for vår del er at alt når det gjelder foring og stell, samt generell behandling av hesten tas alvorlig og man følger de retningslinjer man automatisk tar på seg ved å ta ansvar for et dyr.

Det kan for de som ikke er veldig vant til dette kanskje virke litt avskrekkende, men vi har satt opp noen få retningslinjer man kan følge dersom man er usikker. Dette hjelper også deg som forrytter til å gi hesten det stellet og behandlingen som den er vant til fra der den kommer.

Vi setter pris på om du ringer os om det er noe du lurer på eller om det skjer noe med hesten. Anne Ma 92037398 Morten 92462635

Lykke til!!!!!!

Foring:

- Fôr lite og ofte. Fordøyelsessystemet er ikke innrettet for å kunne klare mer enn rundt 2.3 kg kraftfôr i et enkelt måltid, så det kan bli nødvendig å fôre store hester i hardt arbeid minst tre ganger om dagen.
- Hesten skal alltid ha mer grovfor enn fraktfor. **6kg.grovfor per dag**, og kraftfor etter behov. En islandshest trenger sjeldent mer enn 2 kg. kraftfor pr dag.(husk at kg er ikke det samme som liter)
Man må alltid begynne forsiktig med foring av kraftfor, fra en ½ kg pr.dag og så øke på om det er behov for det.
- Tenk ut en fôringsrutine hesten din kan venne seg til - hester er vanedyr.
- Hvis du får bruk for å endre fôret bør dette gjøres over en periode på 7-10 dager så hestens fordøyelsessystem kan venne seg til endringen uten at det oppstår bivirkninger eller reaksjoner. Ethvert nytt fôr bør blandes med det gamle fôret, mengden av det nye fôret økes og mengden av det gamle reduseres i jevne forhold over de 7-10 dagene.
- Gi mye høy eller ensilasje, især om vinteren når gresset ikke har den næringsverdien det har om sommeren. Dette vil også hjelpe hesten med å holde varmen. **Unngå muggent eller meget støvete høy.** Hvis du ønsker kan høyet legges i bløt i høyst 20 minutter før det fôres, hvis det ligger i bløt i lengre tid vil det begynne å miste næringsverdi. Jo bedre kvalitet grovfôr du gir hesten din, jo mindre blir risikoen for at hesten vil lide av problemer med fordøyelsen.
- Det er viktig å gi hesten en salt- eller mineralstein.
- Du bør **ikke** fôre hesten din umiddelbart før eller etter den mosjoneres, gi den ca. en time til å hvile seg og kjøle seg ned. Dette gjelder også i forbindelse med å gi vann **etter** mosjon.
- **Hvis hesten din ikke drikker nok vann kan den bli dehydrert eller få kolikk pga. forstoppelse, især om vinteren når vannet er kaldt.** Dette kan unngås på forskjellige måter:
 - Oppvarming av vannet for hester som står på stall, hvis mulig.
 - Gi et fuktig fôr, f.eks. silofôr eller sukkerroemasse som har ligget i bløt, for å øke inntaket av vann.
 - **Sørg for å slå hull på eventuell is i drikkekar** for hester som holdes ute om vinteren og sørg for at hesten kan få vann mer enn et sted i paddocken for å unngå at områdene omkring karene blir mudrete og ubehagelige for hesten å gå på.
 - Tilsett litt salt til hestens fôr.

Stell:

- Det er en selvfølge at hesten skal børstes og skrapes høver på før og etter turen, på denne måten får du også sjekket om alt er i orden med hesten og at den ikke har noen sår eller hevelser. Du får også blitt mer kjent med hesten og får bedre kontakt med den, og vil på den måten etterhvert merke om det er ting som plager den.
- Vi er veldig klare på at hesten må få være hest når den ikke er i bruk. Det er viktig at den har mulighet til å være mye ute og gjerne med andre hester. Hesten er et flokkdyr og trives best i flokk.
- Når man bruker hesten, så er det imidlertid også viktig at hesten skjønner at den er på jobb. **Gressing med bissel på er ikke tillatt**, det vil skape problemer for oss når hesten kommer hjem igjen, så vi ber alle forryttere om å være så snille å følge denne regelen.
- Man kan bruke hesten 6 dager i uken uten noe problem, det er viktig at hesten får minst en deag fri i uka. Det er dessuten en grei regel at man tar ut hesten bare en gang på tur hver dag, gjentatte turer ut og inn fra stallen hver dag vil til slutt gjøre hesten veldig lei, og det kan by på problemer etterhvert. Man bruker rett og slett opp hestens «goodwill» La hesten få være litt ifred når du ikke bruker den, ønsker den kontakt så vil den komme til deg.
- Når du har staret på noe så må du fullføre. Med dette menes at du trenger å være konsekvent å ikke la hesten ta over styringen. Når du ber hesten om noe så er det viktig at du behersker det du ber om og at du ikke gir deg før du har «kommet igjennom» med det. Husk at jo forttere du rir, jo raskere må du gi beskjed til hesten. Møter du på et problem, så lønner det seg å ta ned tempo til skritt eller kanskje stoppe helt.
IKKE ri forttere enn du behersker!!!!
- Det er fint om du setter på hesten et dekken etter rideturen når hesten er svett om det er kaldt ute, men husk å ta det av når hesten er blitt tørr. Det er ikke vanlig for hestene å ha på seg dekken å man forstyrrer den naturlige måten pelsen fungerer på.
- Hesten skal skoos hver 6.-8.uke og om vinteren må den ha brodder på skoene.
- Hesten skal vaksineres 1 gang i året, dato for dette finner man i den enkelte hests hestepass.
- Ormekur skal gies 3.4 ganger i året, du som forvert trenger bare å gi en gang, og det er januar.

Kolikk

Beskrivelse

Kolikk er en fellesbetegnelse for smerter i buken, mage/tarmkanal. Kolikk opptrer bl.a. som forstoppelseskolikk, gasskolikk og tarmslyng.

Symptomer

Hos en hest med kolikk kan man se følgende symptomer (det er viktig å merke seg at hesten ikke trenger å ha alle symptomene for at noe kan være galt!):

- Svette på grunn av smerter
 - Sparker mot buken
 - Dreier hode mot buken
- Legger seg og reiser seg skiftvis
 - Ruller seg
 - Hard buk
 - Har feber
- Taper appetitt, spiser lite eller ingenting
 - Økt puls

Årsaker

Kolikksmerter kan framkalles av:

- Forstoppelse i stortarmen (90 % av tilfellene)
 - Feilgjøring i tarmene (vindkolikk)
- Ormeskader i tarmens blodkar – blodorm som lager hull i tarmen
 - Tarmkrampe (tarmslyng, inneklemt brokk)
 - Diaré

Årsakene til at hesten får kolikk kan være mange. De vanligste årsakene er hurtig fôrforandring. Muggent og dårlig (frossent) høy, halm og annet fôr, samt mangel på mosjon eller fôrmengde i forhold til mosjon framkaller også mange tilfeller av kolikk.

Behandling

Ett hvert kolikkanfall er en nødsituasjon der livet til hesten står på spill, og man skal derfor hurtigst mulig tilkalle dyrlege. Dyrlegen behandler hesten ut i fra hvilken form for kolikk hesten har. Han kan gi hesten krampestillende (parafin, forstoppelse), smertestillende, muskelavslappende og tarmsmørende middel.

Tarmslyng kan man med hell operere ved et tidlig stadium, men er hesten kommet i sjokksituasjon er det ofte lite man kan stille opp med. Har hesten fått bukhinnebetennelse må den avlives.

Om dyrlegen anbefaler det er det i mange tilfeller gunstig å gå tur med hesten.

Forebygging

For å forebygge kolikk er det viktig å være nøye med foringsrutiner. Spesielt viktig er det da med regelmessig fôring. Det er viktig å fôre med hygienisk fôr samt å sikre fôrrom (for å hindre overfôring med lett fordøyelige karbohydrater, kraftfôr)

Markkur er en god måte å forhindre ormangrep

Forfangenhet

Beskrivelse

Forfangenhet er en hyppig årsak til halthet hos hester. Sykdommen er en betennelse i lærhudens lammeler som ligger mellom lærhuden og hovveggen (hoven). Betennelsen er en væskeopphopning som er forårsaket av en forstyrrelse i mage/tarmregionen. Sykdommen kan ramme all fire ben, men vanligvis rammes kun forbenene.

Symptomer

En forfangen hest har en svært karakteristisk ståstilling man ikke kan ta feil av. Hesten avlaster forbena og forflytter vekta bakover. Hesten vil som regel ikke skritte eller trave, og den kan til og med ha så vondt at den legger seg rett ned. Man kan kjenne an bankende puls ved kodeleddet, og hoven kjennes gjerne varm ut. Hesten har store smerter og svetter gjerne.

Årsaker

Årsakene til forfangenhet er ikke 100 % klarlagt. **Mye tyder allikevel på at feil fôring er en hyppig årsak.**

Da er det spesielt overfôring det siktes til. For store mengder lett fordøyelige karbohydrater (kraftfôr) i stortarmen, fører til en forgiftning av de nyttige mikrobene. Når mikrobene dør dannes det en gift som er skadelig for hele fordøyelsen (kan også føre til kolikk). Ponnier og feite hester er spesielt utsatt på dette området.

En annen fôrrelatert årsak til forfangenhet er raske forskifter – for eksempel det at hesten slippes rett ut på et kløverrikt, frodig beite. Andre forgiftninger, der hesten er rammet av giftstoffer som strømmer rundt i kroppen, kan medføre forfangenhet. Det kan være diaré, lungebetennelse, tilbakeholdelse av etterbyrd og kolikk.

Behandling

Har du mistanke om at hesten har forfangenhet må du straks ringe dyrlege og smed (beskjæring/hovbeslag). Dyrlegen gir en injeksjon for å stoppe betennelsen og hesten får smertestillende. Fôr og vann hesten i samråd med dyrlege. Man må unngå alt for å påføre hesten ytterligere smerter

Krysslammelse

Beskrivelse

Krysslammelse er en lidelse som rammer musklene hos hesten. Det kan sammenliknes med krampe hos mennesker, men er mye mer alvorlig hos hesten.

Symptomer

- Stiv gange i bakparten
- Musklene i bakparten er veldig harde, og det gjør vondt dersom man trykker på dem
 - Skjelvende muskler
- Svetting, rask pust og tegn på stress
 - Misfarget urin, ofte rød/brun

Årsaker

Den mest vanlige årsaken er hester som går forholdsvis hardt plutselig får en eller flere hviledager uten at foringsmengden reduseres. Krysslammelse kan også oppstå dersom man plutselig øker treningsintensiteten eller treningsmengden.

Behandling

- Avbryt treningen umiddelbart
 - Ring dyrlegen
- Legg et dekken over hesten og sørg for at bakparten holder seg varm, gjerne med varme håndklær, varmen øker blodsirkulasjonen.

Forebygging

Tilpasse fôringen etter treningsmengden. **Gi mindre kraftfôr og mer høy dersom hesten skal ha fri**, dette kan man godt begynne med dagen før hvileperioden starter

Ringorm

Beskrivelse

Ringorm er en soppinfeksjon i huden. Den angriper lettest føll og unge hester, da voksne hester utvikler resistens mot soppen. Overføring av sykdommen skjer ved direkte kontakt, f.eks med utstyr, børster og stallinnredning. Ringorm kan også smitte fra hest til menneske. Det er ikke en farlig sykdom, men den kan være vanskelig og slitsom å bli kvitt. Smitten fra ringorm kan overleve lenge i omgivelsene.

Symptomer

I starten kan det sees en liten rund (under 1 cm) hevelse i huden med strittende hår. Så øker denne hevelsen langsomt opp til 5-10 cm i diameter og i sentrum kan man finne skurvete og tørr hud. Når angrepet begynner å gå tilbake vokser ført håret ut igjen i sentrum av hevelsen, og derfor har denne sykdommen fått navnet Ringorm.

Årsaker

Sporer fra ringorm kommer i kontakt med hestens hud eller hårlag. Småår, rifter og dårlig hud er ekstra utsatte for angrep.

Behandling

Vask hesten med desinfiserende middel f.eks Jodosan. Det er viktig at hele hesten blir behandlet, da det kan finnes sopp sporer i hele hårlaget. Ikke bruk vanlig børste på en hest som har ringorm, men tørk den med en fille. Det er viktig at andre hester ikke kommer i kontakt med striglesaker eller annet utstyr som den smittede hesten har brukt. Det gjelder også klær og andre ting mennesker har på seg, som har vært i **kontakt med den smittede hesten**. For å hindre spredning av sykdommen er det lurt å isolere angrepne hester. Desinfiser børster, annet utstyr, klær og stallinnredningen. Kontakt veterinær dersom det oppstår betennelse i noen av sårene.

Forebygging

Sørge for at pussesaker, dekken, saler, hodelag og annet utstyr bare brukes til en hest. Unngå kontakt med smittede hester, og isoler eventuelt angrepede dyr.

Hestehoste

Beskrivelse

Hestehoste (influenza) er en meget smittsom virus sykdom. Hester i alle aldre er mottagelige, men infeksjonen er vanligst hos unge, uvaksinerte hester. Infeksjonen kan også opptre hos vaksinerte hester, men da med mindre alvorlige symptomer og redusert utskilling av virus. Hestehoste er en meldepliktig C-sykdom.

Symptomer

- Kraftig hoste (hard og tørr, opptre plutselig)
 - Feber (relativt høy)
 - Slapphet
 - Manglende appetitt
 - Neseutflod
- Store og ømme kjevegrenslymfeknuter

Årsaker

Epidemisk virusinfeksjon

Behandling

Det finnes ingen behandling mot hestehoste. Det er derfor det er så viktig med forbygging i form av vaksiner. Man kan allikevel korte ned sykdomsperioden til hesten ved å gi:

- Fullstendig hvile i minst 3-4 uker i et rent, støvfritt rom.
 - Godt stell og smakelig fôr
- Antibiotika-behandling hvis det er tegn på en sekundær bakterieinfeksjon
- Medisiner av typen NSAIDs til hester med høy feber, almenpåkjenning eller muskelstivhet.

Kverke

Beskrivelse

Kverke er en ganske alvorlig infeksjonssykdom, som skyldes bakterien *Streptococcus equi*. Bakterien angriper svelget og de øvre luftveiene og gir kraftige reaksjoner i lymfeknutene i området.

Kverke klassifiseres under Gruppe B – mildere smittsomme sykdommer. I følge forskrift om bekjempelse av dyresykdommer har eier eller ansvarlig for dyret plikt til å melde fra til veterinær når det er grunn til å tro at et dyr er angrepet av en B-sykdom.

Symptomer

- Feber, slapphet
 - Hoste
- Neseutflod (tykk og kremaktig)
- Hovne lymfeknuter, byller

Ikke alle hestene viser de klassiske symptomene nevnt ovenfor. I starten kan det være bare feber og hoste, på slutten kan hesten virke frisk mens det ennå kommer puss fra lymfeknutene. Noen hester kan også ha en viss immunitet etter å ha vært utsatt for smitten tidligere i livet.

Årsaker

- Smitte – dråpesmitte, berøring

Sykdommen smitter først og fremst ved direkte kontakt mellom hester. Men det er viktig å merke seg at neseutflod og puss med smittemateriale kan spres med folk, utstyr, innredning og transporter.

Inkubasjonstiden (tiden fra smitte til sykdomsutbrudd) er angitt til 7-10 dager, men er trolig noe lengre. Smitten kan spres langsomt fra hest til hest på stallen, eller flere hester kan bli syke samtidig. Det er ikke sikkert alle hestene viser alle de typiske tegnene og det kan derfor ta en stund før man skjønner at hestene som står med "forkjølelse", faktisk har kverke. Risikoen er da til stede for at smitten spres til andre staller.

Behandling

Den beste og eneste behandlingen av kverke er forebygging mot smitte! Behandling med antibiotika vil dempe symptomene og avkorte sykdomsforløpet. Uten behandling blir hesten gjerne frisk etter et par uker. Men sykdommen kan være en kraftig påkjenning og sette hesten tilbake i hold og kondisjon. Det er derfor viktig å sette hesten forsiktig i gang igjen. Noen hester kan få følgesykdommer som lungebetennelse eller brannfeber, og bakterien kan spres til andre lymfeknuter og indre organer. I slike tilfeller kan hesten være syk i lang tid, den kan bli ødelagt som konkurransehest og i verste fall dø.

Forebygging

Det er forbudt å føre dyr ut fra besetningen, og det skal foretas smittebegrensende tiltak. Det kan da dreie seg om isolasjon av hester, vask og desinfeksjon av stall, utstyr og transporter, pålegg om temperaturmåling og begrenset adgang for personer. Det skal slås opp varselskilt foran stallen. Det er vanlig at en stall med en syk hest blir stengt i 3-4 uker etter at siste hest er frisk.

Smittsomme hestesykdommer som kverke blir en stadig mer aktuell problemstilling ettersom antallet hester i landet stadig øker. I takt med det økte hestetallet i Norge øker også forflytningen til konkurranser og forflytningen mellom staller. Kontakten med utenlandske hester øker også med årene. Et redusert antall hester og mindre forflytning fra stall til stall vil automatisk redusere smittefaren. Det er viktig at alle som driver med hest er lojale og tar sine forhåndsregler mot smittespredning. Både når det er mistanke og når det er påvist kverke. Kverke er en alvorlig sykdom for hesten, men det er allikevel ikke grunnlag for panikk. Kverke er langt mindre smittsom enn for eksempel hestehoste.